

Goede morgen allemaal,

Van harte welkom op deze studiedag “Over opgroeien en ontwikkelingstrajecten”.

Deze studiedag was op heel korte termijn volgeboekt, wat alleen maar kan aangeven dat er heel veel goesting is om verder na te denken over “Opgroeien en ontwikkelingstrajecten”.

De concrete aanleiding van deze studiedag was het rapport met als titel “Geblokkeerde ontwikkelingstrajecten bij Jongeren”. Een rapport dat er kwam op vraag van onze minister om de aanpak van “jongeren met complexe problematiek” te verbeteren.

Ik moet zeggen dat ik zelf heel enthousiast was over dit rapport. Ik was er vooral enthousiast over, omdat het rapport ondanks zijn “enge” uitgangspunt over “geblokkeerde ontwikkelingstrajecten”, toch heel breed gaat.

De breedheid zit hem vooreerst in het centraal stellen van het begrip ontwikkelingstraject en in het bijzonder in het woord “traject”. Kinderen, jongeren en gezinnen leggen trajecten af, met heel verschillende mijlpalen en transitie's. Door te spreken over trajecten brengen we meer perspectief en dynamiek binnen en leggen we minder het accent op onszelf. Kinderen en jongeren zijn onderweg, zijn aan het opgroeien. En wij zijn zoekend hoe we de kinderen en jongeren kunnen ondersteunen opdat ze de regie in hun traject zo goed mogelijk kunnen vast houden. En we zijn bereid om het deels over te nemen wanneer het voor hen veel te moeilijk wordt.

De breedheid zit hem ook in de duidelijke inbedding van deze ontwikkelingstrajecten in een ruimere sociale omgeving. Het vertrekt van hechting via sensitieve relaties tot een brede waaier aan sociale contexten die richting geven aan de groei van kinderen en jongeren. Ik citeer :
“ Ouders, familie, scholen, buurten...zonder hun goed-genoeg functioneren vanaf het prille begin, zonder hun inbedding in een ruimere samenleving, komen ontwikkelingstrajecten onmiddellijk onder druk te staan”. Jeugdhulp moet dan ook meer dan ooit de link leggen met de verschillende levensdomeinen zodat jongeren zich vooral jongeren voelen.

Ten slotte zit de breedheid van het rapport in het nogmaals durven pleiten voor een switch in onze jeugdhulp. We worden maatschappelijk heel sterk gedwongen om de jeugdhulp vooral te oriënteren op de meest complexe situaties van jongeren. Heel veel investeringen gaan naar het einde van een continuum, wanneer de leefsituatie van de jongeren echt verhard is en iedereen bijna machteloos is. Deze investeringen zijn nodig en ook de verdere zoektocht hoe we voor deze jongeren aangepaste woonvormen kunnen ontwikkelen, met de nodige aandacht voor de begeleiders die dag in dag uit voor enorme uitdagingen staan. Maar toch moeten we durven de vraag stellen of we dit zo willen volhouden. Kunnen we maatschappelijk een antwoord geven waardoor we aangepaste woonvormen ontwikkelen voor de jongeren in heel complexe situaties, maar daarnaast ook de nodige verdere stappen zetten om nog meer te investeren in de vroegere fases van de trajecten.

In het rapport wordt een fundamentele vraag gesteld waar we vandaag en de komende maanden samen met jullie willen op ingaan : *kunnen we komen tot een groeipad en een switch, waarbij we de beschikbare middelen heroriënteren van initiatieven vèrder in het ontwikkelingstraject naar initiatieven ter ondersteuning van de stàrt van een ontwikkelingstraject.*

Een rapport dus met heel wat uitdagingen.

Deze studiedag valt ook samen met de start van het nieuwe agentschap "Opgroeien". Officieel op datum van 18 april is het nieuwe agentschap via de publicatie in het Staatsblad in werking getreden.

Zoals we vaak doen bij nieuwe woordkeuzes , ben ik in Van Daele gaan zoeken naar de defintie van opgroeien: "Al groeiend groot worden" . Een heel eenvoudige woordspeling. Het is een definitie die niet alleen geldt voor onze kinderen en jongeren, maar een definitie die ook opgaat voor het nieuwe agentschap. Ook wij zullen al groeiend groot worden. We staan aan het begin van een fusie, maar met een heel sterk verhaal waar we met ons allen veel geloof in hebben.

Het is juist ook in dit agentschap dat de kracht ligt om het verhaal dat hier vandaag aanbod komt, mee te schrijven. We krijgen de kans om de trajecten van kinderen, jongeren en gezinnen, te ondersteunen van bij het prille begin tot 25 jaar.

We kunnen sterken inzetten op gehechtheid via het versterken van de preventieve gezinsondersteuning en de Huizen van het Kind. De pleegzorg, die de eerste keuze is voor de kinderen tussen 0 en 3 jaar als ze niet meer thuis kunnen opgevoed worden, kan naadloos aansluiten bij de noden die we zien

vanuit prenatale begeleiding of vanuit de basisondersteuning in de eerste levensjaren. De kinderopvang moet haar rol als basisvoorziening blijven spelen, maar kan ook sterker ingezet worden als ondersteuning voor gezinnen die het moeilijker hebben in hun traject. Jeugdhulp kan nog sterker dan nu, aansluiting vinden bij buurtgerichte netwerken, onder meer via de OverKOPHuizen, zodat jongeren zich veel meer deel voelen van het alledaagse leven in hun buurt. De regionale teams van consultants en de lokale teams van K&G bieden heel veel mogelijkheden om nog beter op elkaar af te stemmen. Voorzieningen voor jeugdhulp schrijven zich in in een groter geheel, in een nauwere samenwerking met onderwijs, waarbij zij een heel belangrijke rol spelen in het faciliteren van het traject van kinderen en jongeren. De gemeenschapsinstellingen krijgen via het jeugddeliquentiedecreet een eigen sterke identiteit en gaan de uitdaging aan om de jongeren die een misdrijf gepleegd hebben, zo herstelgericht mogelijk te begeleiden. Samen met het VAPH zoeken we hoe we jongeren met een heel complex traject zo goed mogelijk kunnen ondersteunen, met oog voor de draagkracht van diegene die hen omringen. We maken samen verder werk van PVF voor minderjarigen. We zullen er voor zorgen dat jong-volwassenen die geleidelijk aan op eigen benen moeten staan, hun weg vinden in de verschillende levensdomeinen.

Meer dan ooit wil het agentschap deze uitdagingen aangaan in een wisselwerking tussen praktijk, beleid, academici en de jongeren zelf. De voorbereiding van deze studiedag is daar al een heel mooi voorbeeld van. Een honderdtal mensen hebben zich geëngageerd om deze dag mee vorm te geven en de dialoog met jullie aan te gaan. Er is nagedacht over hechting, over diagnostiek, over doorstromen van informatie, over het belang van aandacht voor de 10 tot 14 jarigen en over nieuwe organisatiemogelijkheden voor onze residentiële ondersteuning. Benieuwd naar jullie ideeën hierover in de verschillende workshops.

Maar deze studiedag is maar een begin van deze dialoog. Deze studiedag is geen one shot, maar de start van een verder traject waarbij we de uitdagingen die hier vandaag aan bod komen, verder zullen aanpakken. We zullen de vele ideeën en aanbevelingen vastpakken en vertalen naar verschillende actielijnen. We nemen hierbij ook het werk mee dat geleverd is in de werkgroep "Verblijf" en waar ook verschillende bouwstenen zijn opgesomd om het wonen van kinderen en jongeren die niet bij hun thuis kunnen blijven, zo goed mogelijk in te richten. Deze studiedag krijgt dus absoluut een vervolg.

Als slot van mijn inleiding, zou ik willen afsluiten met een citaat van Hannah Arendt, omdat ze mooi schetst voor welke uitdaging we staan : *Het opvoeden is een van de meest elementaire en noodzakelijke activiteiten van een menselijke samenleving, die nooit blijft wat ze is, maar zich door geboorte, door het toekomen van nieuwe mensen voortdurend vernieuwt.*

Ik wens jullie een heel fijne studiedag!